

Jakie życie wiedzie urodzony za granicą profesor uniwersytetu? A jak czuje się urodzony w Polsce profesor pracujący w USA czy Wielkiej Brytanii? Odpowiedź na te pytania niewątpliwie wiąże się z indywidualnymi zdolnościami i osobowością oraz dyscypliną, którą dana osoba reprezentuje. Bardzo dużo zależy jednak od tego, jak kraj, z którego pochodzimy, jest postrzegany w społeczeństwie przyjmującym.

Głównym celem projektu jest zebranie różnorodnych relacji biograficznych członków polskiej diaspory, tj. urodzonych w Polsce naukowców pracujących za granicą, w celu przeanalizowania "wyobrażeń geograficznych", tj. sposobów, w jakie ludzie postrzegają miejsca, wyobrażeń o świecie lub mentalnych obrazów, które posiadamy o różnych miejscach i ludziach tam mieszkających.

Podczas gdy inne determinanty migracji są dobrze zbadane (np. możliwości zawodowe w tradycyjnych krajach migracji lub różne czynniki wypychające w krajach peryferyjnych), rola wyobrażeń geograficznych pozostaje stosunkowo nieznana w badaniach nad migracjami międzynarodowymi, nie wspominając już o badaniach nad polską diasporą intelektualną.

Wysokie oczekiwania „przybyszów” wynikają z niskiej pozycji symbolicznej Polski w globalnym systemie produkcji wiedzy oraz dyskursu hipermobilności, który rządzi zachodnim środowiskiem akademickim – zbudowanego na opisach hiperproduktywnych i hipermobilnych "hegemonicznych akademików". Te hegemoniczne wyobrażenia mogą zostać podważone przez biograficzne doświadczenia mobilnych międzynarodowo naukowców. Główną motywacją stojącą za tym projektem jest zatem chęć przedstawienia publiczności akademickiej i nie-akademickiej (np. dziennikarzom, studentom) złożonej historii osób, które doświadczyły migracji akademickiej "na Zachód".

Projekt wykorzystuje różnorodne źródła do zbadania biograficznego doświadczenia bycia długoterminowym migrantem akademickim za granicą (ponad 2 lata), a dokładniej – urodzoną w Polsce osobą migrancką w centrum globalnej produkcji wiedzy (Wielka Brytania, Stany Zjednoczone oraz Kanada i Australia – dwa inne główne anglojęzyczne systemy akademickie). Badanie opiera się na wieloetapowym procesie zbierania danych. Analiza obejmie: (1) spisane wspomnienia/pamiętniki polskich migrantów akademickich, (2) wywiady autobiograficzne z polskimi migrantami akademickimi oraz (3) nowe wspomnienia współczesnych migrantów – pozyskane w ramach konkursu. Chcąc uwzględnić historyczną specyfikę środowiska akademickiego w Polsce (i jego znaczące przemiany), badanie koncentruje się na doświadczeniach biograficznych naukowców, którzy wyjechali z Polski w ciągu pięciu dekad: lat 70-tych, 80-tych, 90-tych, 2000-2009 i 2010-2019, czyli w okresie po marcu 1968 roku i przed pandemią COVID-19, z wyłączeniem migrantów politycznych, w przypadku których proces decyzyjny przebiegał w zupełnie innych okolicznościach.

Wyniki projektu zostaną upowszechnione w formie artykułów naukowych i informacji prasowych. Surowy materiał i artykuły zawierające interpretacje będą dostępne bezpłatnie na naszej stronie internetowej.